

SÉTÁLUNK, SÉTÁLUNK

Látástól vakolásig

Szöveg: Horváth Júlia Borbála, fotó: Sebestyén László

Hír: a nemrégiben megjelent határozat értelmében a nyolcadik kerületi Palotanegyed emblematikus épületei megújulnak és méltó funkciót kapnak. A Pollack Mihály téren álló Károlyi- és Esterházy- meg a Bródy Sándor utca 5-7. szám alatti Stúdiópalotát a Nemzeti Múzeumhoz csatolják. A Magyar Rádió épületeinek átalakítása mellett a fő- és üzemeépületeket lebontják (a Magyar Közlöny 2016/108. száma nyomán).

A tíz-tizenöt fős csapat ráérősen várakozik a múzeumlépcsőnél, a kertben szaladgáló kutyák fürgén emelgetik lábukat a fagykorcsolyás pocsolókban. Néhányan késnek, a szombati kirándulás amolyan szorgalmi feladat a pihenésre tervezett hétvégén.

– *Köszöntöm a kedves érdeklődőket ezen a kézdörzsölgetően hűvös délelőttön. Ezúttal a belvárosi palotanegyed mágnás-épületeit járjuk körbe. Óriási szerencsénk van, hogy bejuthatunk, mert rövidesen nagy munkálat veszi kezdetét, utána pedig vélhetően csak hivatalos rendezvény keretében léphetnek e falak közé. Kérem, adják meg adataikat, hogy elveszés esetén azonosíthassuk a hiányzó személyt. Fizetés nálam, mindenkinek hasznos és tanulságos időtöltést kívánok!*

A résztvevők óvatosan vizsgálják, mi-féle sétálgatókat rendelt melléjük a sors; könnyen megeshet, hogy ily módon a saját szomszédjával melegedik össze a kedves lakótárs – ahogyan addig sohasem. Aktív belvárosi nyugdíjastól fiatal, várostudatos párig terjed a kör; néhányan papírral, tollal készültek, hogy rögzítsék a szpiker szövegét.

– *A tizenkilencedik század közepén még földszintes, vályogból épült házak álltak a Múzeum körút–Rákóczi út–Nagykörút–Üllői út által határolt területen, de a Nemzeti Lovarda és a Régi Képviselőház megépülése felgyorsította az eseményeket; például Ybl is – igen előrelátóan – felvásárolt jó néhány környékbeli telket, s közben tervezett.*

A kirándulók eltűnődnek a hallottakon és halottakon, miszerint másfél évszázad-

dal korábban sem folyhatott másképp az élet e világban, mint napjainkban, legföljebb kicsit lassabban. Még hogy lassabban? A csoport az Olasz Intézet elé perdül, s álmélkodva hallgatja, hogy az emeletes, sokablakos épület mindössze kilencven (más források szerint száz) nap alatt épült fel; igaz, eredetileg az Első Magyar Képviselőháznak szánták, így talán érthető volt a nagy sietség. Többen a realizmus talaján állva kérdezősködnék: *és volt építési engedélyük?* (nem volt). *Az átadás napjára készen lett?* (igen, vagyis nem, berendezés hiányában egy ideig nem üléseztek benne). *Hogy lett belőle Olasz Intézet?* (államközi megállapodást követően – 1935).

– *A Képviselőházzal december 9-re kellett elkészülni, nyolcszáz munkás dolgozott raj-*

ta éjt nappallá téve. Tizedikén megnyitották ugyan, de azután hazamentek a honatyák. A magyar politikai kultúra szilárdult meg itt, a felszólalók fejből, papír nélkül mondták el beszédeiket, a felolvasókat megvetették. Egyébként Mikszáth Kálmán imádtá az épületet. Napi ülésekről tudósította a korabeli újságokat, és nem örült a Duna parti Parlament fölépülésének, sőt, rendszeresen eltévedt a tágra szabott termekben.

Bólogatnak többen is, és nosztalgiaival gondolnak vissza a régi szép/csunya időkre; de a délelőtt szalad, a csoport halad, következnek a szomszédos paloták. A nem mondjuk ki, melyik nevű magánszálloda következik; rejtőzködő, sejtelmes belvilággal, amely megfontolt marketingjében a titkosság vonzerejére épít. A romos rokokó stukkókhoz és a bejárat fölött árnyékoló lepukkant bagolyhoz tökéletesen illeszkedik a belső dizájn. Az épületet néhány éve üzletemberek megvásárolták, és üres zsebű művészembereknek adtak benne szállást, akikkel közösen megalkották a palota és romkocsmá keverékét, a romszállodát. A kíváncsiskodókat ezúttal sem lehet visszafogni: *de miért nem festették ki a szobákat?* (az évszázados patinát akarták megtartani) *És miért vannak létrából a törölközőtartók?* (az volt kéznél). *És a franciaágyat miért rakták a fürdőszobába?* (csak) *Na, és a kilátás?* (a Nemzeti Múzeumra) A csoportvezető, megelőzendő a további kérdéseket elmondja, amit tud:

– *A szállásadás feltételei rendkívül szigorúak, egy éjszaka legkevesebb hatvan euróba kerül – fejenként. Javasolom, menjünk tovább, sok más érdekesség vár még ránk. A tizenkilencedik század második felétől a tehetős*

magyar arisztokrata részére kötelező volt, hogy ne csak vidéken, hanem a fővárosban is legyen rezidenciája. Szorosan egymás mellé települtek a nemesi családok, s amikor valami fontosat kívántak közölni egymással, kiálltak az erkélyre és köszönhettek vagy kondoleálhattak a nagyságos grófnő asszonynak.

Almássy, Bánffy, Desseoffy, Esterházy, Festetics, Hadik, Károlyi, Keglevich, Pálffy, Törley, Zichy... – burjánzanak a nevek és hullámszanak a kedélyek, amikor a társaság átszellemülten körülnéz a Károlyi-palota kétlakásnyi ebédlőjében. Mívesen vasalt lépcsőházban tekerednek fölfelé a látogatók, az első szintről lenézve némelyeknek megremeg a lába, mások finnyáskodnak: A folyosóról közvetlenül kell belépni a szobába? (nem, előbb az előcsarnokba, csak azt elfelejti a látogató, mire odaér) miért volt szükség ekkora belmagasságra? (gondoltak az utókorra; akár négy fekvőgaléria is elfér egymás fölött) A csoport kedélyesen továbbhalad, az utcai szárny másik fontos terme a zenei. A falakat hangszerstukkok díszítik, szinte hallhatók Liszt négykezesei, közvetlenül mellette található a hölgyek szalonja, háló- és gyerekszobák, egymásba nyíló, soha meg nem ismerhető titkokkal.

– *A mennyezeti freskó Tiepolo stílusában készült, s egy újabb emeletet ábrázol, korláttal, és az ég egy darabkájával. Isten szintjét jelképezi, innen már csak őhozá van följebb. Az építészeknek komoly fejtörést okozott, hogyan válasszák el a cselédség ünnepnapjait az uraságok hétköznapjaitól; leginkább a lefolyórendszer hiánya okozott gondot, vagyis a folyosóra kirakott éjjeliedények szeparálása. A grófi*

család ugyanis nem találkozhatott a póri család bilijeivel, ezért külön cselédlépcsőházat építettek nekik.

A MÁV-korszakban viszont ilyen nem fordulhatott elő. A vasutasok örültek a változatos domborzatnak házon belül, és bálteremtől mosókonyháig becsületesen feldarabolták a palotát. A társaság érti a problémát, s együtt éreznek a hajdani tulajdonosokkal: *De legalább megmaradt* (sőt, a kor hozzá tett a történelemhez); következik Magyar Rádió kockaépülete, amely Szocreal báró megrendelésére épült; különös tekintettel az eredeti kapura.

– *A főépület és az üzemépület sok vihart megélt falait lebontják, helyén az egykori kert visszatelepítését tervezik. Szerencsére az uraságok annak idején nem sejtették, hogy mi lesz a végük, és életükben akarták a legjobban érezni magukat; a báli szezon a Wenckheim Frigyes százhusz holdas földbirtokos és országyűlési képviselő kastélyában végigszórakozták, ahol Szabó Ervin és könyvei csak jóval később vették át az uralmat. Az egyébként unokatestvér grófi pár rengeteget jótékonykodott. Kórházat, árvaházat, nőket és tehetségeket segítettek, de nem volt kegyes velük a sors, Krisztina grófnő egy vadászbalesetben meghalt.*

A csoport figyelmesen hallgatja a történetet, azután épkézláb átevicél a könyvespolcokkal telezsúfolt bálteremen. A felöltöket a vesztibülben hagyhatják, miután alkalom adódik lerogyni a történelmi levegőjű hallban, nézegetni a frissen sietőket, amint könyvhegyekkel a karjukon várnak a sorukra.

Vagyis a sorsukra. ●

